

D'«EL MEU DIARI DE LA GUERRA»

LES NITS EN CAMPANYA I L'AMABLE RECORD

A l'amic Francesc Miralles.

.....
Es mitja nit i plou. Cau una pluja forta, espesseïda, que acompanya l'udol tempestuós del vent desencadenat del desert. Quiet en el meu lloc, sento la pluja damunt meu desesperada i en la faç el colpir de les gotes d'aigua que hi llança el vent furiós, semblant a guspises de foc. El vent em balandreja talment com una canya al fons d'un torrent i he d'agafar-me al *parapetto* per no caure a terra. La nit és profundament obscura, i amb les parpelles closes per impuls del vent no obiro res dins la nit. Només sento la pluja i el vent amb la seva malvestat. Reso. I la meua oració és un lament, un reneç, un crit repetit per milers de centinelles, aquestes siluetes de carn humana que romanen com estàtues de marbre, nues, resistint l'impuls del vent i de la pluja, però que tenen ànima i llancen un lament desesperat, que no arribarà pas a les oïdes d'aquells qui dormiran ben tranquils entre els coixins del llit ben flonjo... Suara he sentit unes veus humanes entre la remor de la tempesta: Són els companys del rellevo. A cada lloc on hi ha una centinella posada, en rellevar-se canvien unes paraules: els laments del qui acaba el seu sofrir i els del qui el comença... Caminant poc a poc i a contra-vent, després de lluitar amb ell i amb la fosca, he arribat dins la tenda tot amarat d'aigua. L'amable record de la llar fa que hi trobi a mancar quelcom que és molt: la presència del meu llit abandonat i l'odor de la roba eixuta al redós de la meua cambra blanca.

Entre tant, a fora plou i el vent xiula desesperadament...

.....
Mare de Déu del Candelero... Odor d'encens i cera beneïda... Ja en podrien cremar força aquesta nit d'encens i de cera vermella, que per més viu que sigui el record d'infants, hi ha dins la nit el cos present d'un germà nostre acabat de sucumbir.

Fa quinze dies que a Taxuda sucumbien vilment

dos germans nostres entre els llops del desert: En Batlle i En Noguera, i avui els jocs de la Fatalitat se n'ha emportat un altre: L'amic trafiqueja una arma i aquesta es dispara casualment i casualment fereix el cor de l'amic volgut. Aquesta nit les llàgrimes de l'innocent amic reguen la faç del germà perdut, però endebades. El germà Lucea és mort. Al davant d'aquesta fatalitat, ara que ja s'esperançava el retorn enyorat, és lamentable que amb els noms dels germans Ventura, Tormo, Marxuach, Ponte, Fernández i molts altres malaguanyats que ahir deixàvem per sempre més a Tizza hi tinguem d'afegir, després de tant de temps, els dels germans Batlle, Noguera i Lucea... El seu record és en nosaltres. Resem una oració per ells, peis quals germans que veiérem allunyar-se amb recança i no veurem en l'alegria del retorn, si aquest arriba, un dia... Qui sap, però, si hi podrem ser nosaltres?

.....
Aquesta nit és calma i la lluna somriu al damunt nostre, il·luminant el campament. L'amic sargent que passa pel meu lloc, en reconeixem s'atura a parlar-me de la placidesa de la nit, que ens plau força... Però en la nostra conversa vé el record de l'amic perdut suara. L'amic sargent, qui és dolç en el parlar, ho fa amb una sensibilitat profunda que demostra ésser sincer.

—Jo voldria distreure'm en quelcom—em diu,—car sempre tinc present la imatge de l'amic que es diu perdut per culpa meua, però no és més que la Fatalitat qui se l'ha endut del costat nostre.

Les seves paraules tenen un to solemniat dins la nit. L'amic fa consideracions que no es mereixen i un prec a la vegada.

—Voldria que tu—segueix—escrivissis quelcom en les teves memòries referent al meu cas. Si jo fós com tu, et juro que ara ho podria fer, i em distreuria en demostrar que no fou una imprudència, ans al contrari. Ignoro fins de la manera en què es va po-

guer disparar la pistola. Estava buida i sols quedava una bala encallada dins el canó, que jo mirava de fer sortir per netejar-la, quan, sens saber com, va sonar el tret, ferint al pobre amic, que fou una mort per tots sentida i més per mi. Tu ja saps l'afecte que ens teniem nosaltres dos. I ara penso que si no ens hagués unit aquesta amistat i si jo hagués tingut el caràcter esquerp dels meus consemblants no hauria succeït així, perquè ell no hauria gosat entrar tant fàcilment a la nostra tenda i la bala hauria tocat, potser, contra les pedres del *parapetto*. Quina fatalitat! Ara el dolor és per mi.

L'amic calla novament. La confessió que acaba de fer-me és una revelació de sinceritat, que d'haver-la oïda, ni el més dur fiscal s'atreveria a dictar sentència. Pobre amic! En despedir-me, als seus ulls hi brillaven dues llàgrimes. Es l'amic qui plora a l'amic. Però encara, abans d'anar-se'n, em recorda el seu prec.

Jo crec, però, que davant la seva revelació no hi fan falta els comentaris!

Nit de vent furiós i terrible. Cap dels centinelles es manté quiet en el seu lloc; es mouen tots d'ací d'allà i es brinquen com les canyes. Jo amava el vent «isort i esbllador de roses», com deia Joaquim Folguera, no el vent tempestuós del desert que,

tots els sentits, glassa, ajau el tronc de l'arbre centenari i torç a l'home com una pollancreda. El centinella qui ha de romandre quiet en el seu lloc com una estàtua, suara no pot complir degudament amb el seu deure, perquè té de lluitar amb el vent com un monstrosos enemic. Si fóssim en la terra del veritable desert, les dunes ja ens haurien colgat d'arena.

Suara el vent ha fet moure els sacs terrers del *parapetto* i ha trencat les cordes de les tendes còniques, que es mouen a mercè d'ell a punt de caure a terra. Cal sortir corrent a fora, a protegir la nostra casa: la tenda. El vent amb la seva glopada terrible ens llança a terra com una fulla seca. Amb renovat coratge sostenim el combat amb el vent, i, malgrat el seu impuls, logrem subjectar la tenda.

O vent! Si la teva força poderosa pogués remoure les cendres d'aquesta terra com un vol de fulles seques, quantes vides donaries al descobert, desenterades de l'entranya d'aquests erms, que han sigut víctimes del temps dels temps! Potser llavors sí que mostraries la veritat de tot als homes.

Ara, però, t'acontentes només en combatre la vida de l'home qui és feble davant teu. O vent, que ets pervers, però feble a la vegada! Tu no ens portes pas l'encís del vent de la nostra terra enyorada, però t'hi assembles, perquè ets massa feble, encara!

J. M.ª PROUS I VILA

Esponja Alta-Febrer, 1922. (Melilla)

MARINA

*Els cirrus tapen la lluna
mateix que un tàlem de plata,
i els núvols, formant figures,
devenen visions fantàstiques.
Es gira vent: s'aclareixen
per uns moments, els celatges,
i passen, furiosament,
com a legions de fantasmes.
Guaita la lluna, rodona,
que es reflecta en la mar blava;
les barques dels sardinals
es queden il·luminades,
entre un riu de diamants,
de cap a cap de la cala.
De sopte, un cúmulus negre,
tot ho enfosqueix i ho amaga,
deixant la terra en tenebres.
La platja, fa una basardal..*

JOAN RUIZ I PORTA